

piątek — niedziela, 12 — 14 listopada 1999

7

Plebiscyt „Gazety” i Vectry El

Elblążanin stulecia

Dzisiaj prezentujemy ostateczną listę kandydatów do tytułu Elblążanin Stulecia. Przez ostatnie tygodnie na prośbę Czytelników dopisywaliśmy do niej kolejne nazwiska. Okazało się, że ile osób, tyle opinii.

Mamy świadomość, że wybór Elblążanina Stulecia nie jest łatwy. Często to Państwo podkreślaliście, dzwoniąc do nas lub pisząc. Ludzkie czyny i zasługi nie dadzą się zmierzyć czy zważyć. Z biegiem czasu sukces traci swój spektakularny charakter. Już Norwid przecież napisał: „Co w życiu było skrzydłami, nie raz w dziejach jest ledwo piętą”.

Ogłaszając taki plebiscyt,

chcieliśmy Państwa skłonić do analizy dziejów swego miasta i oceny ludzkich dokonań. Wywołało to wiele emocji. I o to nam właśnie chodziło.

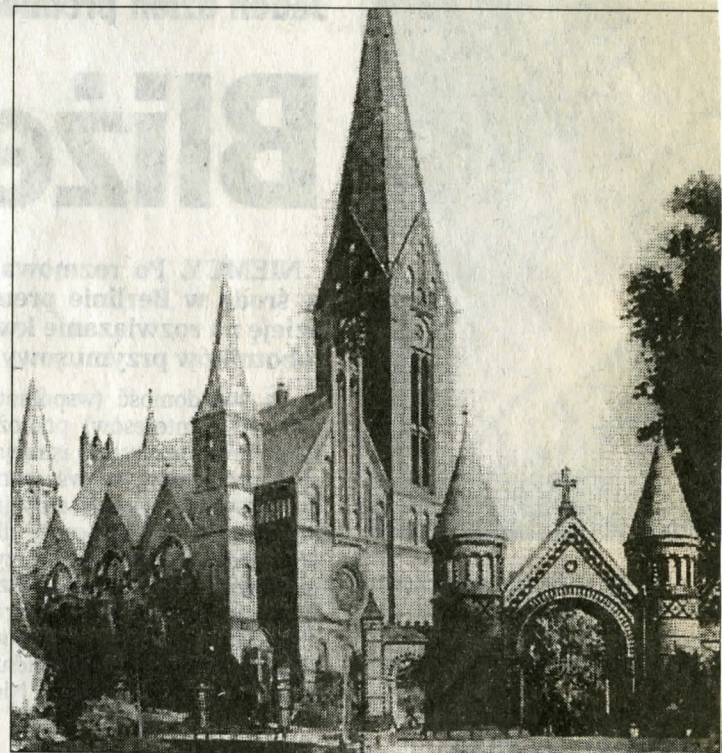
Autorami zaprezentowanej przez nas listy są wyłącznie mieszkańcy Elbląga. Zdajemy sobie sprawę, że wiele propozycji jest bardzo kontrowersyjnych. Chcieliśmy jednak uszanować Państwa opinie. Propozycje konsulto-

waliśmy z elbląskimi historykami. Ostatecznie zamieściliśmy na liście wszystkie zgłoszone osoby. Przekrój ich dokonań jest ogromny. To Państwo ostatecznie zdecydujecie, komu przyznać tytuł Elblążanin Stulecia. Wiemy, że wybór jest bardzo trudny, dlatego na kuponie można wpisać aż trzy nazwiska. Każdy z kandydatów otrzymuje wówczas jeden głos. Kupony plebiscytowe będziemy publikować codziennie na stronie 5 „Gazety Olsztyńskiej”. Dwa razy w tygodniu przypomnimy listę osób pretendujących do tytułu.

Na początku grudnia wyłonimy dziesiątkę kandydatów, a na początku stycznia tego jedyne. Otrzyma od nas statuetkę Elblążanin Stulecia. W przypadku osoby nieżyjącej statuetkę prześlemy rodzinie, organizacji lub instytucji, z którą dany człowiek był związany. Wśród uczestników plebiscytu rozlosujemy nagrody. Będą to m.in. torby podróżne i albumy.

Kupony należy przynieść do redakcji lub wysłać pocztą. Nasz adres: ulica Ratuszowa 10, 82-300 Elbląg.

Izabela Seredocha

Elbląg na początku stulecia - kościół św. Anny z 1901 roku

Kandydaci do tytułu

gazeta
OLSZTYŃSKA

2

Kamienice przy Spieringstrase, obecnie Bednarska

Robert Butzke

Do niedawna prezes zarządu i dyrektor generalny ABB Zamech. Obecnie jeden z najlepszych w Polsce menadżerów (ranking „Wprost”). Wspólnie z Pawłem Olechnowiczem opracował strategię prywatyzacji „Zamechu” przez koncern ABB.

Karol Fridolf Carlson †

W latach 1900-17 kierował filią, a potem całą stocznia w Gdańsku, wreszcie stanął na czele całego koncernu. Zarządzał majątkiem przekraczającym wartość 3 mld złotych, doprowadzając wielozakładowy koncern na szczyty powodzenia. Przekazywał pokaźne sumy na działalność charytatywną. Po śmierci w 1924 roku uznany Honorowym Obywatel Elbląga. Jego imieniem nazwano dawny plac ćwiczeń wojskowych.

Edward Carstenn †

Historyk i pedagog. Twórca Instytutu Historycznego Akademii Pedagogicznej w Elblągu, autor monografii „Historia hanzeatyckiego miasta Elbląga”. Jako wykładowca wspólnie ze studentami podjął trud gromadzenia materiałów związanych z dziejami miasteczek z okolic Elbląga. Wiele naukowych ustaleń i hipotez Carstenna pozostało aktualnych do dziś.

Kamil Czwiertnia

Główny konstruktor Zamechu. Wspólnie z grupą inżynierów przyczynił się do tego, że w zakładzie rozpoczęto produkcję energetycznych turbin na licencji, co miało znaczący wpływ na rozwój polskiej energetyki.

mech rozstawił Elbląg na całą Polskę i sprawił, że prowincjonalne miasteczko zaczęło odzyskiwać przedwojenny potencjał przemysłowy. Imię Mieczysława Filipowicza nosi obecnie Koło Pionierów Elbląga.

Aleksandra Gabrysiak †

Lekarz medycyny. Judym w spódnicy. Budziła podziw nie tylko pracowników elbląskiej służby zdrowia i pomocy społecznej. Zajmowała się alkoholikami, narkomanami, ludźmi opuszczonymi i samotnymi. W 1991 roku otrzymała Nagrodę Prezydenta Elbląga. Podobnie jak jej przybrana córka zginęła z rąk podopiecznego-recydywisty. Jej imię nosi elbląskie hospicjum.

Stanisław Gierszewski †

Profesor Uniwersytetu Gdańskiego. Historyk. Prawie całą swoją twórczość naukową poświęcił Elblągowi i jego okolicom. Mimo iż nie mieszkał w Elblągu, zasługuje na to, by znaleźć się na naszej liście. Jego książka „Elbląg-przeszłość i teraźniejszość” wciąż jest najpoważniejszą lekturą popularnonaukową o tematyce elbląskiej.

Józef Karpiński †

Muzyk, pedagog, założyciel i wieloletni dyrektor elbląskiej szkoły muzycznej. Mógł zostać kapelmistrzem orkiestry Teatru Starego w Krakowie. Wybrał jednak pracę z dziećmi w Elblągu. Lwówianin ogarnięty wielką pasją tworzenia. Z garstką muzyków „z niczego” założył szkołę muzyczną, która przez wiele lat zaspokajała potrzeby artystyczne miasta. Był dyrygentem i kompozytorem. Wystawiane przez niego na początku lat 60. baśnie muzyczne znane były w całej Polsce.

Andrzej Kempinski

Jako wiceprzewodniczący Rady Miejskiej i wiceprzewodniczący sejmiku w latach 1994-98 promował miasto w kraju i na świecie. Był inicjatorem i realizatorem polsko-szwedzkich programów demokracji lokalnej. Obecnie przewodniczący Rady Miejskiej w Elblągu, orędownik aspiracji mieszkańców dotyczących przyłączenia miasta do Pomorskiego. Powołał i stoi na czele komisji, która się tym zajmuje, współorganizator konsultacji, przewodniczący miejskiego zespołu ds. przeprowadzenia konsultacji.

Czesław Klimuszko †

Franciszkanin, zielarz, jasnowidz. Mieszkał w klasztorze przy kościele św. Pawła. Wielką popularność zdobył dzięki zdolnościom jasnowidzenia oraz skutecznym recepturom ziołowym. W latach 70. tygodnik „Kultura” zaczął publikować z nim wywiady. Do dziś z porad ojca Klimuszki korzysta wiele osób.

nale Form Przestrzennych. Wówczas stanowił on największe w skali europejskiej doświadczenie w powiązaniu sztuki z przemysłem.

Maria Lubocka-Hoffmann

Od wielu lat pełni funkcję wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z niebывałą konsekwencją i pasją poświęciła się urzeczywistnianiu trochę romantycznej idei przekształcenia monumentalnego trawnika zwanego „centrum miasta Elbląga” w piękną dzielnicę, która formą będzie przypominać wspaniałe dzieje tego miasta. Autorka książki „Elbląg - Stare Miasto”. Publikacja ta jest dokumentem poczynień konserwatorskich, niespotykanych w tej postaci w Europie. Obrazuje odbudowywanie Starówki.

Ludwik Łabejszo

Paweł Łucewicz †

Współtworzyli w Elblągu spółdzielczość mieszkaniową. Powołali „Sielankę”, która rok temu świętowała 40-lecie. W opinii władz miasta jest najlepiej prowadzoną spółdzielnią mieszkaniową w Elblągu.

Wielkiego Proletariatu. Przed stanem wojennym został wojewodą elbląskim. Odwołano go z tej funkcji w grudniu 1981 roku. Powrócił na stanowisko w 1989 roku. Obecnie pełni funkcję dyrektora sekretariatu Euroregionu Bałtyk i wiceprzewodniczącego Rady Miejskiej. Udowodnił, że potrafi współpracować z różnymi opcjami politycznymi.

Kazimierz Kaz Ostaszewicz

Poeta i prozaik. Absolwent LO w Elblągu. W 1960 roku wyemigrował do USA. Obecnie mieszka w Arizonie. Wydał kilkanaście książek m.in. „Długie drogi Syberii”, „Archipelag Gułag”. Za powieść „Wielkie Jabłko” w 1986 roku otrzymał nagrodę Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie.

Helena Pilejczyk

Uprawiała łyżwiarstwo szybkie w elbląskiej Olimpij. Jedyna elbląska medalistka zimowych igrzysk olimpijskich. Zdobyła brązowy medal podczas Olimpiady w Squaw Valley w 1960 roku. W tym samym roku została wicemistrzynią świata. Rozstawiła Polskę i Elbląg startując w wielu międzynarodowych zawodach. Do dzisiaj jeździ na łyżwach, co roku startując w mistrzostwach świata weteranów. Z każdych zawodów przywozi złoty medal.

Erwina Rys-Ferens

Polska łyżwiarka szybka rodem z Elbląga. Brała udział w olimpiadzie w 1976, 1980, 1984 i 1988 roku. Wielokrotna medalistka mistrzostw świata i mistrzostw Europy. Zawodniczka Olimpij Elbląg.

Bolesław Smagała

Autor tzw. Elbląskiej Uchwały Rządu z 4 lutego 1972 r., dzięki której miasto uzyskało dynamiczny impuls, czego efektem była m.in. nowa odlewnia Zamechu, modernizacja Furnela i wielu obiektów przemysłowych oraz rozbudowa Elbląga.

Karol Fryderyk Merten †

Nadburmistrz miasta w latach 1910-34, brutalnie zwolniony przez hitlerowców. „Przeprowadził” miasto przez kryzysowe lata po I wojnie, zażegnał groźbę rozruchów głodowych w okresie hiperinflacji. Przyczynił się do powstania Akademii pedagogicznej (1926). faktyczny twórca koncepcji budowy nowego centrum Elbląga w okolicach ulic Mickiewicza - Żeromskiego. Powiększył terytorium miasta przyłączając okoliczne kolonie (m.in. Zawadę). Sprawnie spłacił długi miasta pochodzące jeszcze z okupacji francuskiej (1807-1812). Nie godził się na hitleryzację Elbląga.

Witold Gintowt-Dziewałtowski

W powojennej historii jeden ze współautorów prosperity Elbląga i jego promocji w kraju i na świecie, jeden z inicjatorów pomysłu odbudowy Starego Miasta przez inwestorów prywatnych. W latach 1994-98 prezydent miasta. Zapoczątkował wiele inwestycji m.in. przyczynił się do ożywienia budownictwa komunalnego. Współtwórca Euroregionu Bałtyk i jego pierwszy prezydent. W wyborach parlamentarnych uzyskał ponad 12 tys. głosów. Jest jednym z najbardziej pracowitych posłów obecnej kadencji. Pełni także funkcję radnego sejmiku wojewódzkiego (w wyborach uzyskał ponad 15 tys. głosów).

Ryszard Tomczyk

Humanista z 40-letnim stażem nauczycielskim. Twórca w dziedzinie malarstwa i literatury, teatrolog, choreograf, działacz kultury. Współtwórca i działacz Elbląskiego Towarzystwa Kulturalnego. Przez kilka lat kierował Galerią El. Ma na swoim koncie wiele wystaw malarskich w kraju i za granicą. Jest autorem wielu książek dotyczących elbląskiej kultury, w tym m.in. monografii teatru oraz sztuk teatralnych. Inicjator lokalnych kabaretów i wieloletni redaktor naczelný kwartalnika „Tygiel”.